

PESTI DIVATLAP.

— 2. Második év. —

Kiadja és szerkeszti Garay János.

Csütörtök,

52.sz.

jun. 29. 1843.

Megjelenik minden héten kétszer egy divat képpel. Előszethetni minden k. postahivatalnál. Külföldre csak a bécsik. főpostánál. Kolozsvárott t. Méhes urnál. — Ára félfévre, helyben 6 ft. postán 6 ft. pengő pénz. Kiadó hivatal, Leopold-utca az apácák' során levő 189 sz. Rottenbiller-ház' második emeletén.

PÁRISI NAPLO.

Hrabowszky Dávid' utazási
töredékeiből.

Nov. 9-kén 1842.

A' Louvrebán „sur la présentation de son passeport“, tehát útlevelem felmutatása mellett voltam, mert a' felszólítottak, hogy ha nem művészek, hétköznapi nem lehetnek bé. De studium végett (pour faire ses études), mindenki. 'S használtatják is derekasan az alkalom. Több mint száz képlemasólót lehet ma itt látni, közöttök sok némbert. Ezek nagyobbrészt igen eleven szeműek, de éppen nem szépek. Többnyire aszott sovány termetűek. Némelyik olly magasan ül, hogy könnyen Éli pap' sorsától félhetők.

Van a' Louvrebán sokféle nevezetesség; én ma a' szolár- 's képcsarnok' francia és olasz osztályában voltam. Több mint öt órát töltöttem a' kettőben, 's ez időnek szakadatlan használata mellett is igen keveset láttam. Mi öt óra az itt találtató felséges kin-

csek' teljes megsemmisítésére! Lehet azonban futólag is észrevenni Rubensnél a' színezetnek égő élénkségét, Raphaelnál a' remek idealizálást, Vanddyck' élesen kifejezett jellemzését, Paul Veronese' vonzó szelidségét. — Egyébiránt ezen 's egyéb híres festészek' több remekeit ma másod-sőt harmad ízben láttam. Így Murillo' ismeretes koldusfiát. A' francia iskolából itten látható mű Versaillesben is majd mind meg van. Ezeket ma erősen tapasztalám, mi csábító a' festvény' ujdonsága. De Napoleon' diadalai valóban felségesen is dicsőítettek Dávid, Lajos 's egyebek által. Színezet' élénkségével az ujak közül engem senki úgy, mint ez, Rubensre nem emlékezett. — A' St. Denis' sírboltjait látogató V-ik Károly császárt, 's 1-ső Ferenczet ma harmadszor láttam.

A' hely is, melyben mindez tartatik, igazán fejedelmi. A' fő-terem a' Tuillériáknak leghosszszabb szárnya, olly hosszú, hogy egyik végén állva, a' másik sokkal alacsonyabb- 's keskenyebbnek látszik, és csak homályo-

san látható; pedig szabályszerű 's minden részeiben összehangzó, bizonyos távolságban oldalvást két-két oszlop által támogatva. Boltoztatja egy roppant hosszú tekenő, melynek alsóbb oldalain négyszegű fekvő ablakokon bocsátatik be a' világosság.

NOV. 14-kén.

Tegnap St. Denisbe rándulék a' fejedelmi sírbolt' kedvéért. Az út oda Monmartre külváros 's barriére előtti hasonló városon visz keresztül. Ez Páris' legmagasb pontja. Egy nyájas ember megmutatá St. Denis $\frac{1}{4}$ mértföldre eső tornyát. Egyenesen neki, a' mutatott irányban, erősítvényeken keresztül. Itt is már sok történt; még egy pár év, 's Páris körül olly bástyaöv leend, minő Európában nem létezik. St. Denisben a' főtemplomban épen ájtatosság vala (office). Ennek végeztével nagy társasággal indulánk le a' sírboltokhoz, tulajdonképen az alsó templomba, a' sírboltokat jelelő emlékekhez. Csodálhatjuk, hogy a' revolutio' pusztításai ezeket megkímélték. Egyébiránt nagyobb dühösködés nem kímélni a' testeket, pedig ezek hanyattak ki a' koporsókból. Bizonyos helyeken alkalmasint az emlékek törettek volna össze. IV-dik Henriket már messziről megismertem. Arcza jellemzetes jóságú lehetett, minden festvényi példányban megismerhető. Illyen e' nagy fejedelem, akármit mondjon a' Páris pittoresk' egyik írójára, — midőn az általa megszállt Páris' lakóinak eleséget juttat; illyen, midőn Párisba bemegy; midőn menyasszonya' képét meglátja (Rubensnél), így, midőn avval megesküszik. Sirkövénél tegnap tapasztaltam, hogy a' jó

ember századok után 's véleményi viharok' daczára is, jótékony figyelem' tárgya. Nála legtovább időzött a' látogató társaság, 's hozzá külsőleg is jobban mutakozó részvétellel tolakodott. Chlodwig, a' sok Lajos 's Filep (csak ezeknek élő composituma még nem). Szép Filep, a' templomosok' kegyetlen semmisítője, Filep August, Sz. Lajos' 's hitvese' büsztjeik, XI-ik, és XII-ik Lajos; V. VI. VII-ik Károly, Magyarországi Clementine, kiről Tessedik bővebben emlékezik 'stb. 'stb.; végre a' szerencsétlen XVI-ik Lajos' 's Mária Antoinette és Berry' emléke, Páris 's la France óriás allegorikai emlékek, — mind láthatók. — Láttuk a' sírboltok' ajtait. Ezekben ismét az 1793-ban széthányt csontok.

Mindezen emlékek szépen megtisztítottak, annyira, hogy ujaknak látszanak. A' templom is megújítatik, nagy költséggel 's iparral. Már hét millio frank ment rá. A' templom' fő osztályához jobbra balra eső kápolnák pompásak levének. Mindannyi csillaggal hintett kék eget képeznek. E' kápolnák' egyike XII-ik Lajosé, átellenben 1-ső Ferenczé 'sat. A' nagy ol-tár fölött festett ablakokhoz Franciaország' minden uralkodóinak kis mellképét mutatják, — szinte Lajos Filepig.

Holdvilággal értünk vissza Párisba, 's én még a' boulevardon épült du Gymnase színházba mentem. Láttam dr. Robint. E' mű ábrázolja, mint gyógyít Garrick egy ész, tulajdonképen ész- szív- beteg leányt, ki miatta bolondult meg. A' mű' érdeke igen nevezetes az által, hogy az orvos eleinte nem tudja, hogy a' betegség'

oka ő, ki e' pillanatban orvos' szerepét játsza. 'S midőn ezt észre veszi, bele szeret patiensébe. De nem akar a' benne helyezett bizodalommal visszaélni, erőt veszen magán, 's egy szellemdús, lélektudományos ötlettel, ittassnak színleli magát szerelme' tárgya előtt, hogy ezt illuziójából, gyógyulása után kivetkeztesse 's önmagától elidegenítse. 'S diszlik neki, ámbár ön szíve' fájdalmával. Bouffle ur (Garrick) 's Volnys asszony igen jól játszottak. Méltán megtapsoltatának. De a' taps erősebb lehetett volna. Ugy látszik, a' párisiak akkor is, midőn tetszésöket a' színészek megérdemlik, örömet az arczátlan claqueuröknek engedik a' tapsolást, mintha a' képvisleti rendszert legmélyebb súlyedésében is célirányosnak tartanák.

Páholyan voltam, de minő szorronkozással! Két ember alig fér el egymás mellett, 's mégis kilencz tömetik bele. Kényelmeikben is azoktól, kiket fizetnek, függnek a' párisiak. Még szépen kell a' kulcsárnét kérnünk, hogy a' harmadik lóczára ne szorítson bennünket, — 's ezt két forint díjért.

Ma Louvre' képcsarnokában másodszori látogatás. Leginkább a' flamandí iskola 's ebben főkép Rubens, valának ezuttal figyelmem' tárgyai. Móróban kettő sajnálható, hogy az emberiség' legfőbb ideáljaival, az utolsó ítéletet kivéve, próbát nem tett; 's hogy kora' sajátságainak hódolva, abban kereste az idealizálást, hogy alakjai' cselekvényeit szüntelen motiválta a' színészetben ugynevezett machinákkal. Hőseinek nem csak cselekvényeinél, hanem pusztá történeteinel mindig as-

sistál egy pogány istenség. Avvagy nem lehetett volna-e IV-ik Henriket máskép is dicsőíteni? Nejénél pedig, kinek semmi nevezetes tetteit nem ismerjük, annyi az istenség, 's olly udvarló állapotban, mintha mindezek csak az ő kedvéért léteznének, vagy voltak volna, ha istenségnél így szólhatunk, teremtvé.

Nejének Medici Máriának per procuram eszközölt férjhez menetele annyiban jellemzetes, hogy a' környező alakoknak, szinte a' vőlegény' képviselőjének, a' nagyherczegnek, arczain, bizonyos dévaj kifejezés látható. Alkalmasint a' képviselés' illy nemének furcsasága forgott eszközben.

Religio' diadala, ennél az utolsó ítélet után Rubens' művei között nevezetesebbet nem ismerek. Azon isteni öröm a' Religio' arczán, maga képes lehetne sok ezer vallástalant megtéríteni. 'S kocsiját minő szelid, bájos készséggel vonják az angyalok!

De a' vallásos idealizálásban nincs Raphaelnek párja. — Az ő alakjainál minden vonat a' szentségnek ugyan annyi kifejezője. Kár, hogy másban, mint az anyaszeretethen felséges tehetségét meg nem kísértette. Azonban ugy-e, mi szebb, mi dicsőbb, mint a' szeretet, 's nemde ennek legfőbb koronája az, a' mi Raphael' madonnájában kifejeztetik?

Judithot ma láttam másodszor azon helyzetben, mellyben őt egykor utazási rajzaimban leirtam. Azonban a' helyzetnek itt azon különsege van, hogy e' hős hölgy' képén itt inkább tétovázás, mint harag az uralkodó indulat. Egyébiránt is ez nem tetszett meg annyira, kivált miután láttam őt (Luxemburg'

képcsarnokában) azon pillanatban, midőn a' szörnyű merénnyel készül.

Ma a' Presse hirlapban olvasható, Magyarország' rovatában íme: „Oldenbourg (bizonyosan Oedenburg, Soprony) vármegye' KK. 's RRei választmányt neveztek ki, megvizsgálni: hasznos volna-e Magyarország' vármegyésülete Németországgal? — A' választmány nemmel felelt, de igennel Austriára nézve. Meg fog tehát ő flge kéretni (on fera à l'Empereur la proposition), szüntetné meg a' vámvo-nalt Magyarország' 's Austria között.“ De e' közleményre semmi észrevét nincs téve. A' francia hirlapok többnyire csak annyiban foglalkoznak a' külfölddel, mennyire általa ügyeik érintetnek. Ezt főkép a' radícalokéiról vallhatjuk. Másutt ellenkezőleg. Legtöbbet találni Journál des Debats- 's Gazette de Franceban. E' kettő pedig mindenik conservatív.

Nov. 13-kán.

Ma ismét több érdekes látogatás: Palais, vagy inkább, mint homlokirata akarja: Ecole des beaux arts, Louvre két szobrászati muzeumában 's Palais Royalnak királyi lakában.

Az első leginkább művészi növények képzésére szolgál. Több mutatványok 's jutalomhirdetések tanusítják ezt. De van szép muzeuma is, melly azonban még nincs rendben. Minden-ünnen gyűlt kincsei, a' különféle szobrászati reliquiák, még vad rendetlenségben szemlélhetők. Azonban már itt is annyi történt Lajos Filep alatt, hogy elkészülte után e' muzeum szinte méltán egyik drágakő gyanánt fog ragyogni Franciaország' nevezetességeinek fénykoszorujában. Azon terem, mellyben

Angelo Mihálynak a' sixtusí kápolnából lemásolt 'Utolsó ítélete', egy egész oldalt foglal el, felülről lefelé már majdnem félig van kifestve. E' festvény sokkal nagyobb ugyan, mint Rubensnek Münchenben szemlélhető hasonló tartalmú műve, de nem bír azon hathatósággal. Az elkárhozottak' arczain a' kétségbeesés, az idvezültékéin a' mennyei öröm nincs olly élénken kifejezve; ámbár az executió egész kiterjedésében hasonlólag szemlélhető. Egy elkárhozott, ki ugyan csak erősen van garnirozva pokoli kígyókkal, nem igen erősebben vonja félre száját, mint valami kiesapongásai' eredményeitől ostromlott débauché.

A' benső épület' kerek teremében szerencsés ötlettel több remek művészek láthatók, életnagyságban, al fresco. Így: Raphael, Leonardo da Vinci, Angelo, Bramante, Van Eyk, Rubens, Titian, Veronese Pál 'stb. félkört képező társaságban; de mégis úgy, hogy egyik sem néz a' másikra. Az érdekes mű' szerzője Laroche.

A' Palais Royalnak azon részében, mellyet birtokosa, a' király, bérebe ki nem adott, sok, többnyire azonban a' királyi nemzetség' történeteit ábrázoló, de mind válogatott, igen érdekes festvény. Van azonban ó világ-beli is, így, Julius Caesar, midőn utol-jára a' senatusba megyen; Vernet Horácztól több ütközet; tájképek; jele-netek a' király' életfolyamából, így midőn Graubündenben bemegy egy épületbe, az ottan települt intézetnél tanítói hivatalt vállalandó; midőn nyilvános leczkét tart; midőn elébe lép a' küldöttség, melly őt a' korona' elfogadására felszólítja.

A' hosszú teremben bámulattal járok, ha ma egy hete Versaillesben nem voltam volna. Itt több, Auszriai Annát tárgyazó, de a' nagy revoluciobeli jelenetek is, mellyek' színhelye Palais Royal vala. Így midőn Desmoulins Camill a' népet buzdítgatja, 's példájára galyjaiktól az udvar' fái megfosztalnak, 's cocardákká alakítatnak. Így, midőn a' hon veszélyben levőnek hirdettetik; 's a' Palais Royalban a' ki-rendeltek átveszik a' hazafiui ajándékot, melly többnyire egy pár ép kézben 's lábban áll.

Ma is tapasztaltam, hogy a' francia nevezetességek' látogatása rendkívüli alkalommal is mi könnyen eszközölhető. Történjék bár különösen egyes látogató' számára a' megnyitás, mint ma nekem a' Palais des beaux arts intézetnél, bármí csekély ajándékkal megelégszenek.

E' jeles intézet is bizonyítja, mi sok jó történt 1830. óta, mi szép munkás törekedések szaporiták azóta is a' nemzet' dicsőségét.

(Vége az első közlésnek.)

Költemények.

K ö l t ő.

Égi ihlet' szent varázsa
Száll a' költő' zord szívébe,
Lelke fölleg sovárgó
Képzetének menny-egebe;

'S lesz a' költőnek szíveből
Gazdag érzelem' világa,
Mellybe' föltenyész a' hajnal —
Érzeteknek bájvirága.

Képzetiltasult szívében

Boldog a' hon, mért könyörgött,

'S hő szíven, kiért fülébe

Sorsa' szörnyű átka dörgött.

Kejbe reng így szíve' kelyhe,

Ah! de kéje élvezetlen.

Ihletési percze elfoly,

'S szíve ismét zord 's kietlen.

Lelke fáradt fönnröptében,

Honja áll, — de ápolatlan;

'S ideálja — szent szerelme

Más szív által elraboltan.

Halászy József.

Egy ifju nőhöz.

Tavaszkor láttam

Olvadni hóleplelt,

'S a' napsugárban

Kalász' reménye kelt.

Fehérét veszve

Kizöldült a' mező,

Emlékeztetve

Reád, szép ifju nő!

Bérczy Károly.

LEVELEK OTTILIAHOZ.

III.

Azt mondják, édesem, hogy a' velencei olaszok igen ösmerik és szeretik a' magyar Zrinyi-dolmányt, 's ezért a' sógorok is, bár nem nagy becsülői nemzetünknek egyébiránt és egyebekben, csak hogy elkerülhessék az irántok ellenszenves nép' gyűlöletét,